

Vaspitanje/odgoj bez nasilja – kako to izgleda?

Porodični/obiteljski vodič za izbjeglice i novodoseljene vaspitače/odgajatelje

Podržano od strane:

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Migration, Flüchtlinge und
Integration

**Ethno-
Medizinisches
Zentrum** e.V.

Impressum

Gewaltfrei erziehen – wie geht das?

Ein Familienratgeber für Geflüchtete und neu zugewanderte Erziehungspersonen

Herausgeber:

Ethno-Medizinisches Zentrum e.V.

Königstraße 6, 30175 Hannover

Konzeption, Inhalt, Erstellung:

Duale Hochschule Baden-Württemberg Villingen-Schwenningen (DHBW)

– Institut für Transkulturelle Gesundheitsforschung

Ethno-Medizinisches Zentrum e.V. (EMZ e.V.)

– MiMi Integrationslabor Berlin (MiMi Lab)

Förderung: Beauftragte der Bundesregierung für Migration, Flüchtlinge und Integration

Projektleitung: Ramazan Salman (EMZ e.V.), Prof. Dr. Dr. Jan İlhan Kizilhan (DHBW)

Redaktion: Ahmet Kimil, Prof. Dr. Dr. Jan İlhan Kizilhan, Claudia Klett, Anette Metzger,

Anne Rosenberg, Andreas Sauter, Ramazan Salman, Silvio Schelle, Soner Tuna,

Prof. Dr. Haci-Halil Uslucan, Prof. Dr. Hans-Peter Waldhoff

Layout und Satz: eindruck.net, 30175 Hannover

Illustrationen: deanhills.com, 55130 Mainz

Übersetzung: Dolmetscherdienst – Ethno-Medizinisches Zentrum e.V.

Alle Rechte vorbehalten. Das Werk ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwendung in anderen als den gesetzlich zugelassenen Fällen bedarf deshalb der vorherigen schriftlichen Genehmigung durch den Herausgeber.

Diese Publikation können Sie jederzeit über die Webseiten „www.mimi-gegen-gewalt.de“ oder „www.mimi-bestellportal.de“ in folgenden Sprachen anfordern:

Arabisch, Bulgarisch, Dari, Deutsch, Englisch, Farsi, Französisch, Kurdisch, Paschto, Polnisch, Russisch, Serbisch/Bosnisch/Kroatisch, Spanisch und Türkisch.

1. Auflage · Stand: November 2019

Uvod

Djeca i mladi trebali bi odrastati sretno. Trebali bi postati snažni i samouvjereni i trebali bi biti u stanju da u potpunosti razvijaju svoje sposobnosti. Djeca su naša nada za dobru budućnost. Ovaj vodič služi za zaštitu djece nenasilnim vaspitanjem u porodici/odgojem u obitelji. Zaštita od nasilja važan je zadatak za sve nas, kako za roditelje tako i za vaspitače/odgajatelje.

Ideje o tome kako djecu treba odgajati i kako se moraju ponašati roditelji ili druge osobe identifikacije, razlikuju se od društva do društva. Da biste, kao novopridošla porodica/obitelj, mogli dobro živjeti u stranoj zemlji, izuzetno je korisno poznavati i razumjeti način vaspitanja/odgoja i odgovarajuće zakone ove zemlje.

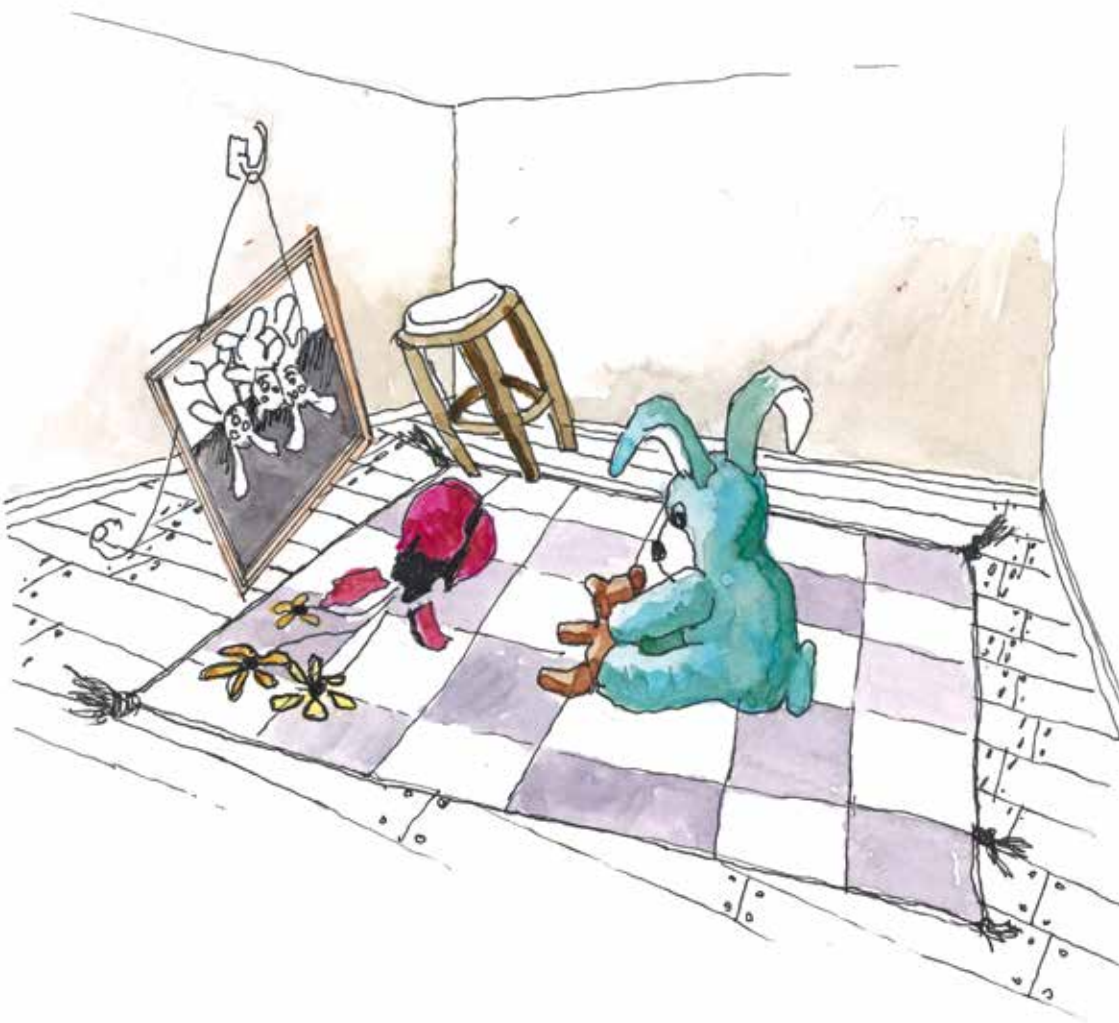
Zato se u poglavlju 1 ovog vodiča opisuju ideje o vaspitanju/odgoju u Njemačkoj i važna prava i zakonske odredbe.

Poglavlje 2 opisuje različite oblike nasilja kojima djeca mogu biti izložena i njihove moguće posljedice. Nasilje u porodici/obitelji, kao i iskustva rata, izbjeglištva i migracija naročito ugrožavaju psihičko zdravlje djece.

Treće poglavlje opisuje važnost izbjegavanja nasilja u vaspitanju/odgoju, a umjesto toga osnaživanje djece vaspitanjem/odgojem s puno ljubavi i posvećenosti. Roditelji ili vaspitači/odgajatelji često koriste nasilje kao sredstvo vaspitanja/odgoja. Međutim, u Njemačkoj je to zakonom zabranjeno od 2000. godine.

Poglavlje 4 pruža informacije o tome kome se roditelji i vaspitači/odgajatelji mogu obratiti ako imaju bilo kakva pitanja i nedoumice u vezi sa vaspitanjem/odgojem.

Nenasilno vaspitanje/nenasilni odgoj je preduslov/preduvjet da naša djeca odrastu zdrava, zaštićena i s ljubavlju/ljubavi.

Sadržaj

1. Porodica i vaspitanje/obitelj i odgoj u Njemačkoj 4

Šta/što su ciljevi vaspitanja/odgoja djece i mladih u Njemačkoj?
Koja zakonska prava imaju djeca i roditelji u Njemačkoj?

2. Nasilje nad djecom 10

Koji oblici nasilja otežavaju uspjeh u vaspitanju/odgoju?
Koje posljedice ima nasilje za razvoj/razvitak djeteta?
Zašto nasilje u porodici/obitelji ima posebne posljedice?
Kakav uticaj/utjecaj imaju rat, izbjeglištvo i traume na vaspitanje/odgoj?

3. Nasilje u vaspitanju/odgoju 16

Može li nasilje biti sredstvo vaspitanja/odgoja?
Šta mogu učiniti ako sam preopterećen i bespomoćan?
Kako da ojačam djecu vaspitanjem/odgojem?
Šta/što moram znati o vaspitanju/odgoju nakon izbjeglištva ili migracije?

4. Zaštita djece u Njemačkoj 19

Gdje da potražim pomoć?
Koju pomoć/potporu nudi služba pomoći djeci i mladima
Kada se Služba za pomoć mladima smije umiješati u vaspitanje/odgoj?

Rječnik pojmova 22

Odabrane adrese za kontakt i ponude pomoći..... 24

1. Porodica i vaspitanje/obitelj i odgoj u Njemačkoj

Mnogo imigrantskih porodica/obitelji dolazi iz zemalja u kojima se ideje o vaspitanju/odgajanju djece uveliko razlikuju od ideja u Njemačkoj. Ovo može dovesti do prevelikih zahtjeva, konfuzije i sukoba, posebno ako ni roditelji ni djeca ne poznaju pravila koja važe u Njemačkoj.

ŠTA/ŠTO SU CILJEVI VASPITANJA/ODGOJA DJECE I MLADIH U NJEMAČKOJ?

Kada je u pitanju vaspitanje/odgoj, fokus u zapadnim društvima, kao što je Njemačka, je u podsticanju individualnih vještina i jedinstvene ličnosti svakog djeteta. Dijete ima pravo na slobodan razvoj svoje ličnosti i fizičkog/tjelesnog integriteta od rođenja. Uloga roditelja i sistema vaspitanja/sustava odgoja (koji uključuje vrtić i školu) jeste da podstiče fizički/tjelesni, psihički i emocionalni razvoj/razvitak djeteta. Dijete bi trebalo da razvija samostalno mišljenje i da bude u mogućnosti da ga primijeni. Dijete treba istovremeno da nauči preuzeti odgovornost za sebe i zajednicu.

Da bismo razumjeli zadatke u obrazovanju/odgoju u Njemačkoj, važno je znati proces razvoja/razvitka djeteta. Proces se može podijeliti u dvije faze.

DJETINJSTVO

Djetinjstvo je faza života od rođenja do početka puberteta. Prema njemačkom zakonu, dijete je sva(t)ko (t)ko još nema 14 godina.

U djetinjstvu se određuje kurs za budućnost. Djetinjstvo je temelj na kojem se gradi sve što dolazi. Zbog toga je dobar i zdrav razvoj/razvitak djece posebno važan. Vještine i stavovi stečeni u djetinjstvu oblikuju život.

Sva djeca, bilo da je u pitanju dječak ili djevojčica, siromašna ili bogata, Nijemac ili ne, imaju pravo i ob(a)vezu da pohađaju školu u Njemačkoj od 6. godine. Roditelji su zakonski ob(a)vezni obezbijediti da djeca pohađaju školu najmanje devet godina. Postoje posebni rokove za izbjegličke porodice/obitelji koji se primjenjuju za početak ob(a)veznog školovanja po dolasku u Njemačku. Ovi rokovi nisu isti u svim savezним pokrajinama.

U domaćinstvu djeca mogu da preuzimaju pojedine ob(a)veze s povećanjem starosne dobi. Vrijeme za pohađanje nastave, obavljanje domaćih zadataka, korištenje eventualnih ponuda za podsticanje/poticaje, ali i slobodno vrijeme i faze rekreacije ne smiju se zanemariti zbog ob(a)veza u okviru porodice/obitelji.

Prema Zakonu o zaštiti djece i mladih (adolescenata), djeca uglavnom ne smiju da rade. Izuzeci su mogući samo od 13. godine života. Roditelji su odgovorni za izdržavanje djece/uzdržavanje. Ako je potrebno, djeca dobivaju i pomoć/potporu države.

Pored razvoja/razvitka ličnosti i učenja, zaštita i sigurnost djeteta su veoma važni. Djeci je često teško da pravilno procijene rizike i moguće opasnosti, zbog čega lakše postaju žrtve nasilja.

MLADI (ADOLESCENTI)

Prema njemačkom zakonu, adolescenti su oni koji su stariji od 14 godina, ali još nemaju 18 godina. Prelaz sa djeteta na odrasle osobe odvija se u fazi adolescencije. U toj fazi je u prvom planu fizičko i emocionalno sazrijevanje.

U školi mladi produbljuju osnovna znanja koja su im potrebna za svakodnevni život i buduću profesiju. U ovoj fazi se obično donose odluke o budućoj profesiji ili početku dugotrajnijeg školovanja. U mnogim saveznim pokrajinama mladi imaju pravo i ob(a)vezu da pohađaju opšte/opće obrazovanje ili stručnu školu do 18. godine. Kada biraju profesiju, roditelji mogu savjetovati mlade (adolescente), ali ne mogu odlučivati umjesto njih. Djevojčice imaju isto pravo na izbor profesije kao i dječaci.

Kontakt sa vršnjacima postaje važniji u mladosti (adolescenciji). Često počinju prve ljubavne veze koje se mogu posmatrati kao priprema za partnerstvo i kasniji porodični/obiteljski život.

Intimnost i seksualni odnos među vršnjacima je dozvoljen zakonom. Punoljetstvo u Njemačkoj počinje od 18. godine. Zakonom su zabranjeni i kažnjivi seksualni odnosi između punoljetnih osoba i lica mlađih od 14 godina. Ovo pravilo važi čak i ako se čini da se dijete slaže sa odnosom. U *Krivičnom/kaznenom zakoniku** to se definiše kao „seksualna zloupotreba“ djece (§ 176, stav/ak 1).

Prema Građanskom zakoniku, u Njemačkoj je brak dozvoljen tek od navršene 18. godine života (§ 1303). Krivični/kazneni zakonik predviđa da ni(t)ko, bez obzira na godine života, ne može biti primoran na brak nasiljem ili prijetnjom nasiljem. Ovo se smatra ozbiljnom prisilom, koja je kažnjiva (§ 237).

Normalno je i prirodno da se u mladalačkoj dobi dešava osamostaljivanje adolescenata. To može dovesti do sukoba i neslaganja između roditelja i adolescenata. Ovi sukobi su pokazatelj da dijete razvija nezavisnu/neovisnu ličnost i sve više želi da preuzme odgovornost za sebe. Zadatak je roditelja da prate mlade ljude i daju im slobodu i pravo na učešće/sudjelovanje u odlučivanju, u skladu sa godinama, kako bi se dobro razvijali.

* Pojmovi objašnjeni u rječniku pojmova su u tekstu napisani kosim slovima

U ovoj fazi roditelji često imaju mnogo pitanja i briga u vezi sa vaspitanjem/odgojem, rješavanjem sukoba i postavljanjem granica. O tim pitanjima ili nedoumicama može se razgovarati besplatno i, po želji, anonimno sa stručnjacima iz savjetovališta za vaspitanje/odgoj ili putem telefona za roditelje.

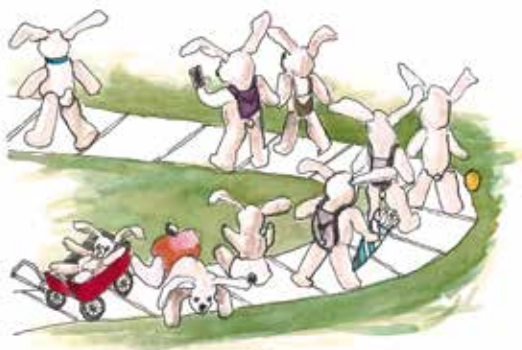
**„Ako su djeca mala, moramo im pomoći da uhvate korijen. Ali kad odrastu, moramo im dati krila.“
(Indijska izreka)**

DJECA SA INVALIDITETOM

Osobe sa invaliditetom imaju isto pravo kao i osobe bez invaliditeta da se razvijaju na najbolji mogući način, fizički, psihički i emocionalno, u djetinjstvu i mladosti. Koliko god je to moguće, treba im dozvoliti da sami odlučuju. Oni bi morali biti u mogućnosti da učestvuju/sudjeluju u društvu što je moguće potpunije, na primjer u oblasti škole i obrazovanja. Međutim, to često postavlja posebne zahtjeve u pogledu vaspitanja/odgoja i obrazovanja, kao i u odnosima između roditelja i djece.

Invalidnost može

- postojati zbog fizičkih oštećenja koja utiču/utječu na mogućnost kretanja ili opažanja čulima/osjetilima (vidjeti ili čuti). To može otežati mobilnost ili komunikaciju.
- trajno uticati/utjecati na duševno zdravlje djeteta, na primjer zbog psihičke bolesti. To se može vidjeti po činjenici da je dijete prekomjerno agresivno i impulsivno ili tužno i da se povlači u dužem vremenskom periodu. Zbog toga dijete sa invaliditetom može imati poteškoće u kontaktu sa drugim ljudima ili u vrtiću ili školi.
- postojati zbog oštećenja intelektualnih sposobnosti, zbog čega su mogućnosti opažanja, učenja, razumijevanja ili komunikacije ograničene.

Kod roditelja djeteta sa invaliditetom često se pojavljuju pitanja i nesigurnosti. Ona se tiču postupanja sa djetetom, vaspitanja/odgoja i mogućnosti podrške u porodici/potpore u obitelji. Često je teško pronaći odgovarajući vrtić, školu ili odgovarajuće stručno obrazovanje. Moguće odbijanje ili isključenje djeteta od strane članova porodice/obitelji ili zajednice takođe(r) može biti stresno za roditelje.

U Njemačkoj postoje različite, zakonom propisane, ponude pomoći i podrške/potpore, koje su osmišljene tako da spriječe štete za djecu sa invaliditetom. To uključuje, na primjer, specijalne vrtiće i specijalne škole ili ustanove za pomoć, koji omogućavaju pohađanje škole ili organizacije za stručno obrazovanje. One se zasnivaju na individualnim potrebama djeteta i porodice/obitelji.

Porodice/Obitelji mogu pronaći dodatnu pomoć za svakodnevni život u „Službi podrške porodici/obitelji“ i „Službi za rasterećenje porodice/obitelji“. Ove službe podržavaju i roditelje i braću/sestre, kao i dijete sa invaliditetom. Roditelji odlučuju koliko podršku/potporu žele da prihvate. Odgovornost za brigu i vaspitanje/odgoj ostaje na roditeljima.

Važno mjesto prvog kontakta za roditelje djeteta sa invaliditetom su pedijatri (dječji ljekari/liječnici). Oni mogu da napišu uputnicu za Socijalno-pedijatrijske centre (SPZ), koji nude širok spektar usluga, kao npr. pregled više ljekara/liječnika i dijagnostiku i savjete za roditelje. o svim opcijama pomoći i podrške/potpore. Informacije o ovim pitanjima pružaju i vaspitači/odgajatelji u vrtićima, nastavnici u školama ili Socijalna služba (Sozialer Dienst) u kolektivnom smještaju.

Ako postoje jezički problemi, trebalo bi pozvati prevodioca/prevoditelja. Na nekim jezicima postoje i brošure sa informacijama o ponudama pomoći za djecu sa invaliditetom. U nekim gradovima postoje grupe podrške koje su osnovale porodice/obitelji imigranata koje imaju člana porodice/obitelji sa invaliditetom, kako bi se međusobno pomagale.

Prema Zakonu o prebivalištu, korištenje ovdje opisanog vida pomoći nema štetne efekte na tekući postupak azila. Djeca sa invaliditetom su posebno ranjiva. Čak i uz „Dozvolu boravka za privremenu zaštitu“ (§ 24 stav/ak 1), imate potpuno pravo na potrebnu medicinsku i drugu pomoć, kako je predviđeno Zakonom o uslugama za lica koja traže azil (§ 6 stav/ak 2).

KOJA ZAKONSKA PRAVA IMAJU DJECA I RODITELJI U NJEMAČKOJ?

Vaspitanje/odgoj i odnos između roditelja i djece regulisani su u Njemačkoj različitim zakonima:

USTAV (GG)

Djeca koja žive u Njemačkoj imaju od rođenja ista osnovna prava kao i odrasli. Ova prava utemeljena su u *Ustavu Savezne Republike Njemačke*.

Važna osnovna prava u Ustavu su:

- „Ljudsko dostojanstvo je neprikosnovenno. Poštivanje i zaštita dostojanstva je ob(a)veza svih državnih organa.“ (član/ak 1, stav/ak 1)
- „Sva(t)ko ima pravo na slobodan razvoj/razvitak svoje ličnosti, pod uslovom/uvjetom da ne krši prava drugih i ne krši ustavni poredak ili moralni zakon“ (član/ak 2, stav/ak 1).
- „Sva(t)ko ima pravo na životni i fizički integritet. Sloboda ličnosti je neprikosnovenno. U ta se prava može miješati samo na osnovu zakona“ (član/ak 2, stav/ak 2).

Djeca su od rođenja punopravni ljudi, sa svojim pravima i dužnostima. Roditelji su ob(a)vezni da brinu/skrbe o svojoj djeci i da im pomažu da postanu samostalna. Pravo je i dužnost roditelja da vode brigu i odgajaju djecu do navršene 18. godine života, odnosno do zakonskog punoljetstva (član/ak 6 stav/ak 2 Ustava). Njega i vaspitanje/odgoj moraju da služe pozitivnom razvoju/razvitku djeteta.

KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA/NARODA O PRAVIMA DJETETA

Međunarodna prava djece do 18. godine života utvrđena su Konvencijom Ujedinjenih nacija/naroda o pravima djeteta. Ova prava važe u Njemačkoj od 1992. godine i pokrivaju tri područja:

- Pravo na zbrinjavanje: ovo uključuje, na primjer, pravo na zdravstvenu zaštitu, obrazovanje i adekvatne uslove/uvjete života.
- Pravo na kulturu, informisanje i participaciju: u ova prava se ubrajaju, na primjer, pravo na slobodu izražavanja, pravo na zaštitu privatnosti ili pravo na slobodno vrijeme.
- Zaštićena prava: obuhvataju, na primjer, pravo na zaštitu od fizičkog ili emocionalnog nasilja, pravo na zaštitu od seksualnog zlostavljanja i od ekonomskog ili seksualnog iskorištavanja.

PORODIČNI/OBITELJSKI ZAKON U GRAĐANSKOM ZAKONIKU (BGB)

Nacionalni zakoni o pravima i ob(a)vezama roditelja prema svojoj djeci utvrđeni su porodičnim pravom u *Građanskom zakoniku*. Prema ovom zakonu, postojanje neke osobe više nije zavisno samo od porodice/obitelji, već je osigurano državnim podrškom/potporom. Roditelji se smatraju najvažnijim osobama identifikacije za svoju djecu. Na osnovu zakona, vi ste isključivo odgovorni za dobrobit svog djeteta.

Važni zakoni u Građanskom zakoniku:

- Roditelji su ob(a)vezni da brinu/skrbe o maloljetnoj djeci (§ 1626 stav/ak 1). Briga/skrb obuhvata „posebno ob(a) vezu i pravo njegovati, vaspitavati/odgajati, paziti na dijete i određivati mjesto njegovog boravka“ (§ 1631 stav/ak 1).
- Roditeljsku brigu moraju vršiti/obnašati oba roditelja sporazumno i na dobrobit djeteta (§ 1627). Očevi i majke imaju podjednaku odgovornost i isto pravo u donošenju odluka.
- „Roditelji moraju uzeti u obzir rastuću potrebu djeteta da radi samostalno i odgovorno“. Sa djetetom treba razgovarati o pitanjima roditeljske brige/skrbi u skladu sa uzrastom djeteta i, ako je moguće, odlučivati o tome zajedno s njim (§ 1626 stav/ak 2).

Važno: „Djeca imaju pravo na nenasilno vaspitanje/odgoj. Fizičke kazne, emocionalno povređivanje i druge ponižavajuće mjere nisu dozvoljene“ (§ 1631, stav/ak 2). Roditelji mogu fizički da djeluju na dijete, na primjer, da ga drže da bi spriječili opasnost. Međutim, svaki oblik nasilja, posebno fizičko kažnjavanje kao sredstvo vaspitanja/odgoja, je zabranjen i zbog toga se može podnijeti prijava.

KRIVIČNI/KAZNENI ZAKONIK (STGB)

Sve radnje ili propusti roditelja ili drugih osoba identifikacije, kojima se dijete muči ili okrutno zlostavljaju, predstavljaju prema Krivičnom/kaznenom zakoniku „zlostavljanje osoba pod zaštitom“ i stoga su kažnjivi (§ 225). Ovo takođe(r) uključuje zlonamjerno zanemarivanje brige/skrbi o djeci i prihvatanje ili nanošenje štete zdravlju.

2. Nasilje nad djecom

Sva djeca širom svijeta imaju pravo na zaštitu od nasilja. Međutim, još uvijek postoji dosta nasilja nad djecom. To često rade ljudi kojima su djeca povjerena i sa kojima su svakodnevno: roditelji ili rodbina. Djeca sa invaliditetom su posebno ugrožena, jer su manje sposobna da se odbrane.

KOJI OBLICI NASILJA OTEŽAVAJU USPJEH U VASPITANJU/ODGOJU?

Oblici nasilja mogu biti veoma različiti.

FIZIČKO NASILJE

Fizičko nasilje se odnosi na sve napade na djetetov fizički integritet, bez obzira na to koliko je nasilno i da li postoje vidljive ili trajne povrede.

Primjeri:

- udaranje, štipanje, gaženje, guranje ili davljenje,
- udarci ili povrede naneseni predmetima, na primjer metlom, kaišem ili krhotinama stakla,
- drmusanje/drmanje male djece,
- opekotine/opekline vrelom vodom ili vrelim predmetima,
- trovanje.

EMOCIONALNO NASILJE

U slučaju emocionalnog nasilja nije direktno napadnuto i povrijeđeno tijelo, već duša, ličnost i samopoštovanje djeteta. To se može postići riječima, gestikulacijom ili postupcima. U slučaju emocionalnog nasilja, dijete pati od negativnih osjećanja. Čak i ako posljedice emocionalnog nasilja nisu vidljive, djeca mogu pretrpjeti veliku štetu u svom daljem razvoju/razvitku.

Emocionalno nasilje je najčešći oblik nasilja nad djecom. Često se koristi u vaspitanju/odgoju i uglavnom se dešava zbog prevelikih zahtjeva.

Primjeri:

- urlanje,
- ignorisanje pitanja koje dijete postavlja, preziran pogled ili demonstrativno gledanje u stranu,
- zaključavanje, na primjer u sobu,
- prijetnje, kao što su: „Ako se odmah ne smiriš, desiće se nešto loše. Ako to uradiš još jednom, daću te nekom drugom. Ubiću te/ubit ću te.“
- Obezvređivanje ili ponižavanje, kao što su: „Ne volim te više, skloni mi se s očiju. Nisi ni za šta! Šta sam skrivio da imam dijete kao što si ti?“
- Okrivljivanje, kao što je: „Samo zbog tebe mi je ovako loše. Ako se ne budeš ponašao/la kako treba, razboljeću se zbog tebe. Da se nisi rodio/la, moj život bi bio mnogo bolji.“

SEKSUALNO NASILJE

Seksualno nasilje obuhvata sve radnje koje narušavaju čovjekovo seksualno samoopredjeljenje, to jest protiv njegove slobodne volje. Seksualni postupci roditelja ili drugih odraslih osoba identifikacije nad djetetom, sa djetetom ili pred njim strogo su zabranjeni i kažnjivi. Ovo takođe(r) važi čak i ako se čini da se dijete slaže ili se ne opire. Seksualno nasilje često ima vrlo ozbiljne posljedice, uključujući trajne fizičke i mentalne bolesti.

Primjeri seksualnog nasilja:

- dodirivanje intimnih područja, grudi ili zadnjice u svrhu sopstvenog seksualnog uzbuđenja,
- fotografisanje ili snimanje golog djeteta,
- primoravanje djeteta da gleda ili dodiruje genitalije odraslih,
- prodiranje u tijelo djeteta penisom, prstom, jezikom ili predmetima (silovanje),
- primoravanje djeteta da učestvuje/sudjeluje u seksualnom činu sa drugim ljudima.

ZANEMARIVANJE DJETETA

Zanemarivanje je pasivan oblik povrjeđivanja djeteta. Roditelji ne vode dovoljno ili adekvatno brigu/skrb o djetetu. Kao rezultat toga, osnovne potrebe djeteta ne zadovoljavaju se kontinuirano ili više puta u dužem vremenskom periodu, što dovodi do štete po dijete. U najgorem slučaju zanemarivanje dovodi do smrti djeteta, na primjer, jer je gladno ili žedno.

Primjeri:

- Dijete ne dobija hranu u potrebnoj količini i kvalitetu, nema odgovarajuću ličnu/osobnu higijenu, opasnost od nedovoljnog nadzora.
- Bez ljubavi i brige. Nisu postavljene primjerene granice. Na primjer, djetetu je dozvoljeno da svakog dana po nekoliko sati gleda TV ili da se igra na računaru/računalu. Ne ukazuje se na opasnosti, djeci se toleriše zloupotreba droge ili krivična/kaznena djela.
- Djetetu se uskraćuju preventivni medicinski pregledi i neophodno liječenje.
- Nedostatak podrške/potpore u pohađanju nastave ili kod izrade domaćih zadataka. Toleriše se i podržava bježanje sa nastave.

KOJE POSLJEDICE IMA NASILJE ZA RAZVOJ/RAZVITAK DJETETA?

Neposredne reakcije djece na nasilje mogu biti:

- šok, obamrlost, nereagovanje na obraćanje,
- strah, panika, vrištanje,
- dugotrajno plakanje,
- priljubljanje uz nekoga,
- odbrana, udaranje oko sebe, skrivanje,
- konfuzija.

Srednjoročni i dugoročni efekti mogu biti:

- povlačenje, izolacija,
- gubitak osnovnog povjerenja i unutrašnjeg pouzdanja
- gubitak energije, bez želje za igranjem,
- depresivno raspoloženje,
- veoma izražen strah,
- priljubljanje uz majku ili osobu identifikacije,
- odbijanje pažnje,
- blokiranje razvoja/razvitka, poremećaji rasta,
- vraćanje u prethodno ponašanje, poput nekontrolisanog mokrenja ili ponovnog govora bebe,
- poremećaji spavanja, neuspjeh u školi, poteškoće u koncentraciji,
- nisko samopoštovanje, nisko samopouzdanje
- nasilno ponašanje, povećana agresivnost,

- ponašanje kojim šteti sebi, na primjer poremećaji ishrane, zloupotreba droga, pušenje,
- samopovrjeđivanje, rizik od samoubistva/samoubojstva.

Moguće dugotrajne posljedice i trajna oštećenja:

- teške fizičke bolesti, na primjer glavobolja, bolovi u stomaku ili bolovi u leđima,
- bez pozitivnog stava prema životu,
- prezir prema sopstvenom rodu, često kao posljedica seksualnog nasilja,
- samoprezir,
- odbijanje društvenih odnosa, strah od odnosa,
- ponavljanje doživljenih negativnih obrazaca odnosa,
- opravdanje i poricanje onoga što se događa,
- razmišljanje o samoubistvu, rizik od samoubistva/samoubojstva.

Rodno specifični efekti:

Kod djevojčica su češći efekti koji su usmjereni unutra, kao što su:

- nesigurnost,
- socijalno povlačenje,
- činjenje štete samoj sebi, samopovrjeđivanje,
- strah,
- izbjegavanje kontakata.

Kod dječaka su češći efekti usmjereni napolje, kao što su:

- prihvatanje nasilja,
- dominantno ponašanje,
- netolerancija i prezir prema djevojkama i ženama,
- seksualni napadi riječju i djelom,
- povećana agresivnost,

Za razliku od odraslih, djeca su još uvijek u fazi razvoja/razvitka. Ako dijete trpi nasilje, to može imati trajne posljedice na tijelo, dušu i ličnost čovjeka do kraja života.

ZAŠTO NASILJE U PORODICI/OBITELJI IMA POSEBNE POSLJEDICE?

Za dijete je porodica/obitelj mjesto gdje se treba osjećati sigurno. Ako dijete doživi nasilje u porodici/obitelji, taj osjećaj sigurnosti se gubi. Umjesto toga, ono uči da je odbacivanje i nasilje u porodici/obitelji i među voljenim osobama normalno. Roditelji i osobe identifikacije pokazuju djeci kako svijet reaguje na njih. U slučaju odbijanja ili nasilja, dijete uči da ga na ovom svijetu ne žele. To može rezultirati da ova djeca više ne očekuju ljubav i naklonost od drugih ljudi. Ponašaju se na odgovarajući negativan ili nepovjerljiv način prema drugim ljudima.

Zbog nasilja u porodici/obitelji djeca doživljavaju velike emocionalne nevolje. Ne mogu se jednostavno distancirati od svojih glavnih osoba identifikacije, od kojih zavise. Ponekad se osobe identifikacije ponašaju ponov(n)o ljubavno i brižno

prema djetetu odmah nakon nasilja. To dovodi do konfuzije i haosa osjećanja kod djeteta. Djeca krive sebe, što može otići toliko daleko da počnu mrziti sami sebe.

Mnogo djece prećutno podnosi nasilje, jer ne žele da se porodica/obitelj razdvoji. Ili roditelji vrše pritisak na njih da ne pričaju o tome.

DJECA KAO SVJEDOCI NASILJA U KUĆI

Poseban oblik emocionalnog nasilja za djecu je kada roditelji međusobno koriste nasilje. Djeca trpe zbog batina, uvreda ili nasilja, čak i ako ovi nisu direktno usmjereni na njih i doživljavaju ih samo indirektno. Na primjer, kada su u svojoj sobi i čuju upotrebu nasilja, glasove ili buku, ili ako zbog raspoloženja u porodici/obitelji primijete da se između roditelja nešto dogodilo.

Nasilje stvara atmosferu straha kod djece. Strah od toga da i sami ne postanu žrtve nasilja. Strah da bi zbog nasilja mogli izgubiti roditelje. Osjećaju se krivim ili bespomoćnim, jer ne mogu spriječiti nasilje. Zbog partnerskog nasilja svojih roditelja možda neće dobiti željenu pažnju, naklonost i brigu. Osjećaju se haotično, jer istovremeno vole i mrze roditelje. Osjećaju stid i zbunjenost jer ne mogu razumjeti zašto se dešava nasilje između roditelja.

Za djecu koja dožive partnersko nasilje, povećava se rizik da i sami dožive partnersko nasilje kao odrasle osobe, kao počiniitelji ili kao žrtve.

Porodično/obiteljsko nasilje u djetinjstvu utiče/utječe na život pogođene djece u odrasloj dobi. Ovo može dovesti do ponavljanja naučenih obrazaca odnosa u kasnijem partnerskom odnosu i u sopstvenoj porodici/obitelji. Da se nasilje ne bi prenosilo, neophodna je zaštita djece i dobar i zdrav odgoj!

KAKAV UTICAJ/UTJECAJ IMAJU RAT, IZBJEGLIŠTVO I TRAUME NA VASPITANJE/ ODGOJ?

Svi gore navedeni oblici nasilja mogu se dešavati i van porodice/obitelji, usljed rata ili tokom/tijekom izbjeglištva. I ova iskustva sa nasiljem imaju slične posljedice za dijete-žrtvu i imaju dubok uticaj/utjecaj na njegovo ponašanje. I ovdje se povećava rizik da će djeca-žrtve kasnije i sami koristiti nasilje ili ponov(n)o postati žrtve nasilja. Zbog toga se prilikom primjene pedagoških mjera i tokom vaspitanja/odgoja moraju uzeti u obzir takva iskustva sa nasiljem i traume.

3. Nasilje u vaspitanju/odgoju

Upotreba nasilja kao sredstva vaspitanja/odgoja uvijek ima štetne posljedice i, posebno zbog toga, u Njemačkoj je zakonom zabranjeno. Iskustva nasilja povećavaju rizik da djeca pate od fizičkih i mentalnih bolesti, da imaju poteškoće u školi, da sami koriste nasilje i postanu žrtva nasilja.

I pored ozbiljnih posljedica, roditelji i osobe identifikacije ponekad brane nasilje kao sredstvo vaspitanja/odgoja.

MOŽE LI NASILJE BITI SREDSTVO VASPITANJA/ODGOJA?

Djeca se ne rađaju sa lošim karakterom, koji odrasli moraju oblikovati nasiljem.

Naučno je dokazano da na decu snažno utiču/utječu ljudi oko njih. Djeca najviše uče kroz posmatranje i oponašanje. Kad se djeci pokaže poštovanje i naklonost u njihovom vaspitanju/odgoju, djeca nauče da pokazuju poštovanje i naklonost prema drugima. Ako se djeca odgajaju kroz prisilu i nasilje, oni uče da žive sa prisilom i nasiljem, a po potrebi i sami to sprovede.

Ipak, postoje i djeca koja uprkos brizi s puno ljubavi mogu biti agresivna u svom ponašanju, na primjer bebe koja mnogo plaču ili djeca koja histerišu. Često postoji razlog za to, čak i ako on u početku nije prepoznatljiv. Na primjer, ovo može biti mentalni problem. Ovdje je važno da roditelji dobiju podršku/potporu.

Pravo na vaspitanje/odgoj ne znači da dijete mora biti poslušno i služiti roditelje.

Djeca su nezavisni, punopravni ljudi i nisu vlasništvo svojih roditelja. Poslušnost nije uvijek izraz poštovanja, nego može nastati i iz straha. Ako se odnos roditelja i djece oblikuje upotrebom moći i autoriteta, to često dovodi do toga da dijete ne može razviti osjećaj da je vrijedna osoba. A to je važno za dobar i zdrav razvoj/razvitak.

Ako dijete doživi nasilje, može se desiti da ono odbije roditelje ili čak da ih počne mrziti. Može se pojaviti frustracija i agresija, koje će zatim ispoljiti na slabijim od sebe. Kada djeca porastu i postanu dovoljno fizički jaka, povećava se rizik da djeca postanu nasilna prema roditeljima ili da se okrenu od njih.

Neki roditelji su u svom djetinjstvu doživljavali nasilje i smatraju: „Ni meni nije naštetilo“. To im ne daje pravo da koriste nasilje nad svojom djecom.

Nasilje nad djecom uvijek ostavlja tragove, bez obzira u kom obliku, koliko se često dešavalo i koliko je intenzivno bilo. Nasilje nije neophodno da bi se rješavali konflikti sa djecom ili da bi im se pokazale granice.

Ako roditelji sukobe ili sporove rješavaju upotrebom nasilja, djeca često usvoje njihovo ponašanje. Postoje vodiči i kursevi/tečajji na kojima možete naučiti kako

djeci pokazati granice i kako ih ojačati bez upotrebe nasilja.

ŠTA MOGU UČINITI AKO SAM PREOPTEREĆEN I BESPOMOĆAN?

Stresne situacije mogu doprinijeti nasilju nad djecom i mladima. Na primjer, kada su roditelji opterećeni nezaposlenošću, nesigurnim statusom boravka, tijesnim smještajem, neobrađenom traumom iz zemlje porijekla ili izbjeglištvom, bolešću ili partnerskim sukobima, oni se često osjećaju previše opterećenim. Osjećaju se bespomoćno dok gube kontrolu nad sobom. To se često dešava, a da to ne želite ili niste svjesni razloga. Preopterećenost ili nemoć mogu nastati i ako npr. dijete sa invaliditetom, kojem je potreban intenzivan nivo/intenzivna razina njege, dovede roditelje do granica njihovih snaga i mogućnosti.

U osnovi, može vam pomoći da razmislite o sljedećoj konfliktnoj situaciji: Kako mogu reagovati/reagirati bez nasilja? Dokazalo se, između ostalog, da pomaže ako u stresnim situacijama izađete iz sobe i zatim duboko udahnete deset do dvadeset puta. U slučaju velikog stresa i velike porodične/obiteljske napetosti, poželjno je dobiti podršku/potporu u savjetovalištu, ustanovama za pravnu podršku i savjetodavnim službama ili od prijatelja i rodbine.

KAKO DA OJAČAM DJECU VASPITANJEM/ODGOJEM?

Da biste, kao roditelj, ojačali djecu u zdravom razvoju/razvitku, važno je održavati s njima odnos ljubavi i pažnje. Ovo uključuje: pohvale i ohrabrivanje djeteta, pažljivo slušanje kada dijete želi nešto da kaže, tješjenje, zagrljaj, bez obezvrjeđivanje djeteta prilikom svađa i sukoba.

ŠTA/ŠTO MORAM ZNATI O VASPITANJU/ODGOJU NAKON IZBJEGLIŠTVA ILI MIGRACIJE?

Migracija u drugu zemlju može biti posebno stresna za porodicu/obitelj, što utiče na vaspitanje/utječe na odgoj djece. Često postoji prostorno odvajanje članova porodice/obitelji, jer neki članovi ostaju u svojoj domovini ili su razdvojeni tokom izbjeglištva. Ponovno spajanje porodice/obitelji nakon prethodnog razdvajanja može biti veoma konfliktno. Vaspitni/odgojni zadaci i uloge u porodici/obitelji moraju se iznova uvježbati i podijeliti. To uključuje, na primjer, nadzor nad djecom u skladu sa uzrastom.

Vaše lične/osobne ideje o porodici/obitelji, djeci i vaspitanju/odgoju oblikuju se vrijednostima društva, kulture, religije i sopstvenih iskustava iz djetinjstva. Kada emigrirate u drugu zemlju, te poglede nosite sa sobom, ali oni ne odgovaraju uvijek idejama, pravilima i zakonima novog društva. Tako nastaje napetost između donesenih vrijednosti i pravila koja često nastavljaju da žive u porodici/

obitelji, i onih izvan porodice/obitelji. Na primjer, djeca se moraju prilagoditi novim idejama i zahtjevima u vrtiću, školi ili na treningu. Međutim, njima je lakše da se prilagode na novo okruženje. Oni uče jezik, ali i vrijednosti i pravila novog društva obično brže od roditelja.

Ako se roditelji beskompromisno drže vrijednosti i pravila koje su ponijeli sa sobom, a da ne znaju i ne nauče ništa o zahtjevima nove zemlje, to može dovesti do sukoba i do trajnog opterećenja porodice/obitelji. Ovo se posebno odnosi na djecu koja moraju birati između dijelom oprečnih zahtjeva unutar i izvan porodice/obitelji. Djeca i mladi koji žive u različitim kulturnim svjetovima, traže kompromise kako bi se u istoj mjeri mogli snaći i u porodici/obitelji i izvan nje.

Zato bi roditelji prilikom vaspitanja/odgoja trebali što više naučiti o ne-porodičnom/izvanobiteljskom okruženju svoje djece, i podržavati ih u potrazi za kompromisima. U pravilu, nije sve što ste naučili u zemlji porijekla ni dobro ni loše. Isto važi i za novu zemlju. Razgovor sa roditeljima, nastavnicima i osobama identifikacije u vrtićima, školama i centrima za stručnu obuku može vam pomoći da pronađete razuman kompromis.

Takav razgovor takođe(r) cijeni i osoblje u vrtićima, školama i centrima za stručnu obuku i motiviše/motivira ih na daljnju saradnju u vaspitanju/suradnju u odgoju djece i mladih. Gdje god se puno međusobno razgovara, pregovara i radi na postizanju zajedničkih ciljeva, agresija, nepoštovanje i neuspjeh ne pronalaze

plodno tlo. Naprotiv: tu rastu zdrava, sretna, snažna i uspješna djeca i adolescenti, koja brinu za ponosne i zadovoljne roditelje. Ovo jača roditelje, zato što razumiju svoju djecu, a djecu jača osjećaj da ih roditelji razumiju i podržavaju.

4. Zaštita djece u Njemačkoj

U svakodnevnom životu zajednički život u porodici/obitelji ne funkcionira uvijek bez problema. Ako se sukobi ili nasilje javljaju češće ili ako je porodica/obitelj teško opterećena životnim uslovima/uvjetima, može biti korisno potražiti pomoć u savjetovalištim i službama za podršku/potpору. U Njemačkoj postoje brojne različite ponude za to. Korištenje ovih ponuda nema štetne efekte na postupak azila ili dozvolu boravka.

GDJE DA POTRAŽIM POMOĆ?

PONUDE SAVJETOVANJA

Savjetovanje znači da razgovarate sa stručnjakom o svojoj situaciji ili situaciji u porodici/obitelji. Zajedno tražite načine za poboljšanje situacije. To se može učiniti u ličnom/osobnom razgovoru, telefonom, putem e-pošte ili na četu.

U Njemačkoj postoji preko 1.000 ponuda savjetovanja na temu porodica i vaspitanje/obitelj i odgoj. Neke od njih su posebno usmjerene na savjetovanje porodica/obitelji sa izbjegličkim ili migrantskim iskustvom. Savjetovanje je besplatno. Postoje i specijalizovane savjetodavne službe za sukobe u partnerskim odnosima ili drugim porodičnim/obiteljskim problemima.

Osoblje u savjetovalištu je dužno da čuva povjerljivost. Sve što se kaže tokom razgovora ili napiše e-poštom ili četom, ne smije se prenositi dalje. Izuzetak od ob(a)veze čuvanja povjerljivosti postoji ako savjetnik zaključi da postoji akutna opasnost po život osobe koja traži pomoć ili da je dobrobit djeteta u velikoj opasnosti. Ako niste sigurni, pitajte na početku razgovora u kojim tačno slučajevima se podaci iz razgovora moraju prosljediti drugima. Postoji i mogućnost anonimnog savjetovanja, pri čemu nije potrebno navesti ime.

DJEČJI LJEKAR/LIJEČNIK – PEDIJATAR

Ako postoje nejasnoće ili nepravilnosti u razvoju/razvitku ili ponašanju djeteta, možete zatražiti savjet od pedijatra.

Na primjer, kada beba stalno plače, kada dijete ne priča, kada su djeca veoma agresivna i ljuta ili kada imaju invaliditet.

KURSEVI ZA NENASILNO VASPITANJE/TEČAJI ZA NENASILNI ODGOJ

Kursevi/tečajji su dostupni na mnogim mjestima na kojima roditelji mogu naučiti kako odgajati djecu bez upotrebe nasilja. Na tim kursovima/tečajima se daju informacije o razvoju/razvitku i potrebama djece. Prikazuju su odgovarajuće reakcije u teškim situacijama i načini nenasilnog rješavanja sukoba. U isto vrijeme, postoji mogućnost razmjene iskustava sa drugim roditeljima. Neki kursevi/tečajji se također(r) nude posebno za roditelje sa izbjegličkim ili migrantskim iskustvom.

PSIHOTERAPIJA

Ako su roditelji teško emocionalno opterećeni, možda je potrebna psihoterapija. Razlozi za to mogu biti, na primjer, loša lična/osobna iskustva iz djetinjstva, iskustva sa nasiljem i ratom, velika tuga i očaj ili zloupotreba alkohola, lijekova ili droga. Psihoterapijski tretman propisuje ljekar/liječnik i plaća ga zdravstveno osiguranje. Na psihoterapiji se uči kako da se nosite sa stresnim iskustvima, osjećajima i razmišljanjima, na način da ponovo možete funkcionisati u svakodnevici i vaspitanju/odgoju djece.

POMOĆ U HITNIM SLUČAJEVIMA

U akutnoj situaciji nasilja policija se može besplatno pozvati na broj telefona 110, uključujući i pozive od strane djece. Policija je dužna da dođe odmah da zaštititi žrtvu.

U slučaju nasilja u porodici/obitelji, policija može udaljiti nasilnika iz zajedničkog stana do 14 dana (nalog za udaljšavanje). Policija također(r) može privremeno priti tvoriti nasilnika, kako bi izvršila nalog za udaljšavanje.

U slučaju krivičnog/kaznenog djela iz Krivičnog/kaznenog zakonika, policija mora podneti prijavu protiv nasilnika.

KOJU POMOĆ/POTPORU NUDI SLUŽBA POMOĆI DJECI I MLADIMA

Za pomoć roditeljima u stresnim situacijama prilikom vaspitanja/odgoja i brige o djeci i za osiguravanje zdravog razvoja/razvitka djece, postoje zakonski vidovi pomoći. Ti „vaspitni/odgojni vidovi pomoći“ opisani su u *Socijalnom zakoniku* o vidovima pomoći za djecu i adolescente (SGB VIII). Ako roditelji imaju osjećaj da im je potrebna podrška/potpora u bavljenju svojim djetetom, mogu se obratiti službi za pružanje pomoći mladima zahtjevom za „pomoć u vaspitanju/odgoju“.

Ponude pomoći veoma su različite u obliku i obimu i trebale bi odgovarati potrebama porodice/obitelji i djeteta. Na primjer, to može biti učešće/sudjelovanje

u socijalno-pedagoškoj grupi/skupini za djecu. Međutim, može se, takođe(r) pružiti podrška/potpore cijeloj porodici/obitelji od strane stručnjaka za društveno obrazovanje i vaspitanje/odgoj, koji posjećuje porodicu/obitelj nekoliko puta nedjeljno/tjedno. Stručnjak im može pružiti podršku u vaspitanju/odgoju, u svakodnevnim problemima, u rješavanju sukoba ili u kontaktu sa službama i institucijama.

Da biste saznali da li je i koji vid pomoći vama pogodan, potreban je savjetodavni razgovor u kojem se detaljno razmatra situacija porodice/obitelji i djeteta, moguća rješenja i različite ponude pomoći. Ovaj konsultativni razgovor se održava u nadležnoj službi za pružanje pomoći mladima, gdje se može dogovoriti termin za obavljanje konsultativnog razgovora. Odgovorna odjeljenja/odjeli se često nazivaju „Opšta/opća socijalna služba“ ili „Opštinska/općinska socijalna služba“. Zaposleni(ci) u službama za pomoć mladima nemaju pravo da uzimaju djecu iz porodice/obitelji na osnovu takvog konsultativnog razgovora, ako dobrobit djeteta nije ozbiljno ugroženo.

KADA SE SLUŽBA ZA POMOĆ MLADIMA SMIJE UMIJEŠATI U VASPITANJE/ODGOJ?

Prema Ustavu (§ 6 stav/ak 2 tačka 1) i Građanskom zakoniku (§ 1666), osoblje iz Službe za pomoć mladima ili suda za porodične/obiteljske sporove može nametnuti ob(a)vezu za roditelje ako je dobrobit djeteta u hitnoj opasnosti, a sami roditelji ne žele ili ne mogu da otklone ovu opasnost.

Takve ob(a)veze mogu postojati prema Građanskom zakoniku (§ 1666 BGB):

- Moraju se koristiti javni vidovi pomoći, kao npr. usluge pomoći djeci i mladima, pomoć porodici/obitelji ili zdravstvena zaštita (na primjer preventivni pregledi).
- Roditelji se moraju brinuti o tome da dijete ide svaki dan u školu (osim kada je bolesno), što predstavlja poštovanje školske ob(a)veze.

„Zbrinjavanje djeteta“, tj. uzimanje djeteta iz porodice/obitelji, odvija se samo u veoma rijetkim slučajevima. Kontakt sa roditeljima je veoma važan za razvoj/razvitak djeteta, zbog čega je i cilj stručnjaka Službe za pomoć mladima da drugim mjerama podrške/potpore i vidovima pomoći roditeljima izbjegnju uzimanje djeteta.

Uključivanje Službe za pomoć mladima nema nikakve veze sa Krivičnim/kaznenim zakonom. Služba za pomoć mladima načelno nije ob(a)vezna da podnese krivičnu/kaznenu prijavu. Dobrobit djeteta je najvažnija.

Rječnik pojmova

Građanski zakonik (BGB)

Obuhvata zakone opšteg/općeg privatnog prava, tj. pravne odnose između fizičkih lica u Njemačkoj. Sadržaj uključuje porodično/obiteljsko pravo sa zakonskim odredbama o sklapanju i razvodu/rastavi braka i roditeljskoj brizi/skrbi. Kompletan Građanski zakonik može se pogledati na internetu na adresi www.gesetze-im-internet.de/bgb (na njemačkom) i na www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgb/index.html (na engleskom jeziku).

Krivični/kazneni zakonik (StGB)

On uključuje elemente krivičnih/kaznenih djela koji važe u Njemačkoj i njihove pravne posljedice. Kompletan Krivični/kazneni zakonik možete pogledati na internetu, www.gesetze-im-internet.de/stgb/index.html (na njemačkom) i na www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/index.html (na engleskom).

Osnovni zakon – ustav (OZ)

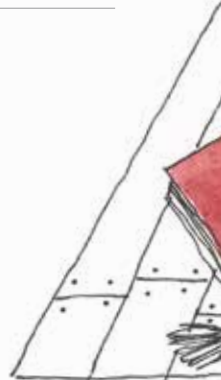
Ustav Savezne Republike Njemačke obuhvata glavne odluke o sistemu/sustavu i vrijednostima i nalazi se iznad svih ostalih njemačkih pravnih normi. Kompletan ustav možete pogledati na internetu na www.bundestag.de/grundgesetz (na njemačkom). Pr(ij)evod Osnovnog zakona na arapski, kineski, engleski, francuski, (i)talijanski, perzijski, poljski, ruski, srpski, špan(jol)ski i turski možete naći, na primjer, na adresi www.spd.de/standpunkte/alte-unterseiten/fuer-unser-land-menschlich-und-weltoffen/grundgesetz-in-elf-sprachen

---

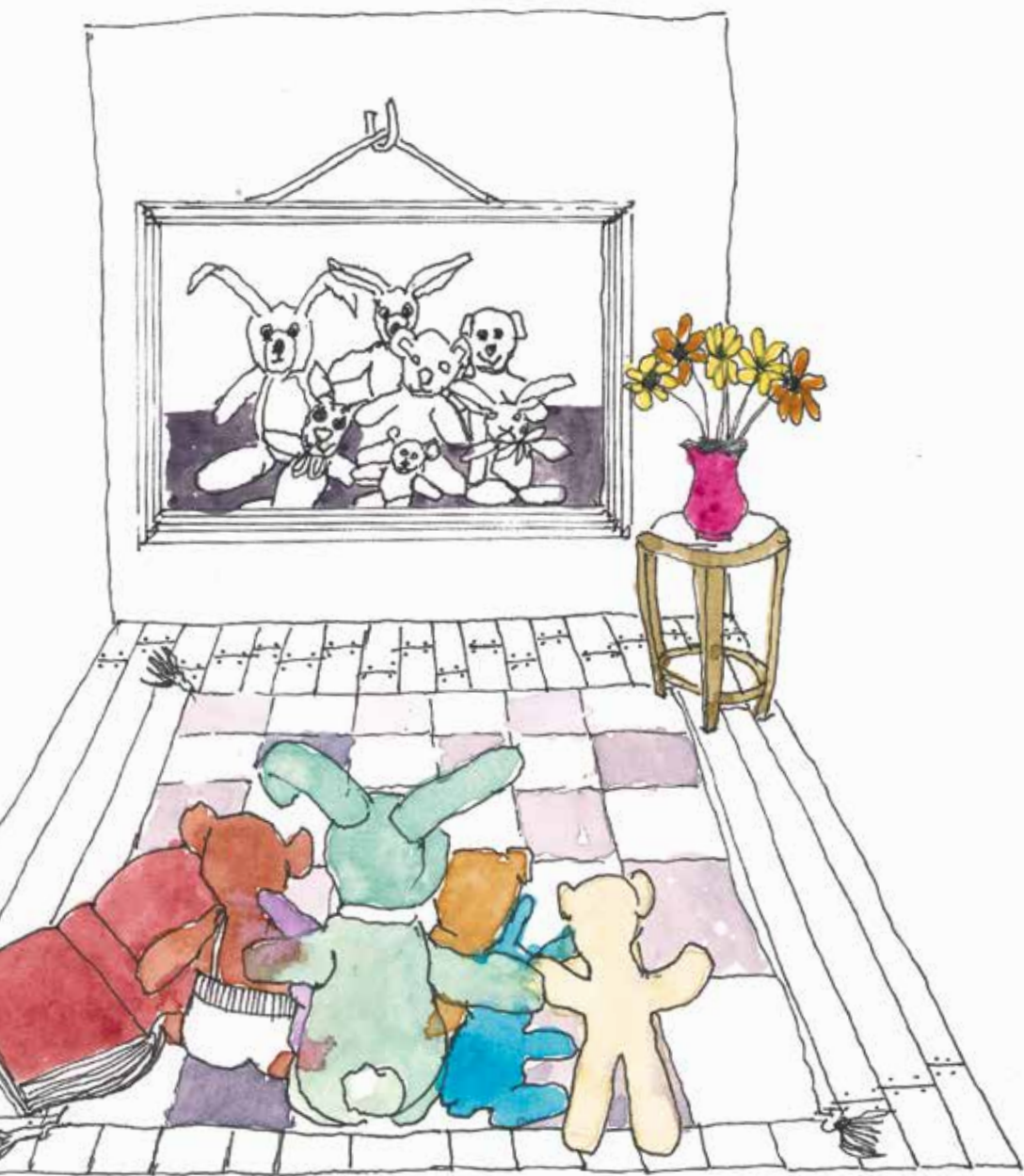
Socijalni zakonik (SGB)

On obuhvata socijalno pravo koje se primjenjuje u Njemačkoj, reguliše vidove državne pomoći i usluge podrške/potpore tako da se može živjeti dostojan život, ako to nije moguće samostalno, na primjer u oblastima podrške/potpore djece i mladih, podsticanju zapošljavanja ili socijalne pomoći.

Odabrane adrese za kontakt i ponude pomoći

SAVJETOVALIŠTA

Bundeskonferenz für Erziehungsberatung e.V.

www.bke.de

Na ovom sajtu možete pronaći popis savjetovališta na temu vaspitanja i poro-dice/odgoja i obitelji u svom mjestu. Poro-dice/obitelji imigranata mogu tražiti usluge savjetovanja na svom maternjem jeziku.

Deutsche Arbeitsgemeinschaft für Jugend- und Eheberatung e.V.

www.dajeb.de/beratungsfuehrer-online/beratung-in-ihrer-naehe/

Ovdje možete potražiti savjetovališta u svom mjestu, kao i ponude savjetovanja telefonom i onlajn. Na primjer, o savjetovanju u slučaju razdvajanja, razvoda ili za žrtve bilo kojeg nasilja.

Elterntelefon

www.nummergegenkummer.de/elterntelefon.html

Tel.: 0800 1110550

Pon, srijeda 9.00 – 11.00 h/

Uto, čet 17.00 – 19.00 h

Anonimno telefonsko savjetovanje na njemačkom jeziku za roditelje, za sva pitanja i nedoumice na temu vaspitanja i porodice/odgoja i obitelji. Moguće je dobijanje podataka o savjetovalištim a vašem mjestu.

Kinder und- Jugendtelefon

www.nummergegenkummer.de/kinder-und-jugendtelefon.html

Tel.: 116111

Pon – sub 14 – 20 h

Telefonski savjeti za djecu i mlade na nje-maćkom jeziku, za sva lična/osobna pitanja i nedoumice. Moguće je dobijanje poda-taka o savjetovalištim a vašem mjestu.

Telefonski savjeti za djecu i mlade na nje-maćkom jeziku, za sva lična/osobna pitanja i nedoumice. Moguće je dobijanje poda-taka o savjetovalištim a vašem mjestu.

Elternsein Info

www.elternsein.info

Pomoć i savjeti za trudnice i roditelje djece do 3 godine

Online-Beratung für Eltern durch die Bundeskonferenz für Erziehungsberatung

<https://eltern.bke-beratung.de/views/home/index.html>

Anonimni savjeti na njemačkom jeziku na teme vaspitanja/odgoja, porodičnog/obiteljskog života, vrtića, škole i mladih u pubertetu.

Online-Beratung der Caritas für Eltern und Familien

www.caritas.de/hilfeundberatung/onlineberatung/eltern-familie/start

Besplatni i anonimni savjeti na njemačkom jeziku na temu porodičnog/obiteljskog života, vrtića, škole i mladih u pubertetu.

Eltern-Informationsbrieife zu Erziehungsthemen

www.ane.de/download

Pisma udruženja „Radna grupa za novo vaspitanje/odgoj“ daju savjete o vaspitanju/odgoju koje je primjereno uzrastu djeteta. Naručite i preuzmite besplatno na turskom i drugim jezicima

Eltern-Informationsfilme zum deutschen Bildungssystem

www.ane.de/elternfilme

Kratki filmovi udruženja „Radna grupa za novo vaspitanje/odgoj“ upoznaju roditelje djece do 10 godina sa njemačkom obrazovnim sistemom/sustavom. Jezici: arapski, njemački, engleski, francuski, špan(jol)ski i turski

Informativni filmovi za roditelje o određenim situacijama u vaspitanju/ odgoju

vimeo.com/channels/fmdvids/222248624

Kratki filmovi organizacije „International Rescue Committee“ pružaju informacije o tipično teškim situacijama u vaspitanju/odgoju i daju savjete o tome kako se ponašati u takvim situacijama.

Jezik: engleski

KURSEVI/TEČAJI ZA RODITELJE

Informacije i video-klipovi o kursevima/tečajima za roditelje u Njemačkoj na adresi

<https://elternkurse.com>

Kurs/tečaj

„Starke Eltern – Starke Kinder“

Ponuda Njemačkog saveza za zaštitu djece na adresi

www.sesk.de/CONTENT/vorort.aspx

Kurs/tečaj „Kess erziehen“ za roditelje-doseljenike

Ponuda Instituta „Kess-erziehen“ za

Personalnu pedagogiju (AKF) na adresi

www.kess-erziehen.de/elternkurse-kess/migration

VIDOVI POMOĆI ZA RODITELJE SA INVALIDNOM DJECOM

Brošura „Mein Kind ist behindert – diese Hilfen gibt es“

Ova brošura Saveznog udruženja za fizički i višestruko ometene osobe pruža informacije o uslugama na koje osobe sa invaliditetom imaju pravo u Njemačkoj. Dostupna je kao verzija za preuzimanje na njemačkom, turskom, ruskom, arapskom i vijetnamskom jeziku

<https://bvkm.de/ratgeber/mein-kind-ist-behindert-diese-hilfen-gibt-es-in-mehreren-sprachen>

Brošura

„Das deutsche Betreuungsrecht“

Institut za transkulturnu brigu nudi ovu opsežnu informativnu brošuru na arapskom, engleskom, francuskom, grčkom, (i)talijanskom, poljskom, ruskom, srpskom-hrvatskom-bosanskom, špan(jol)skom i turskom jeziku. Naručite i preuzmite na <https://itb-ev.de/broschueren>

Zaštita djece vaspitanjem/ odgojem bez nasilja

Vodič za izbjegličke porodice/obitelji

Ovaj vodič sadrži informacije na temu nenasilnog vaspitanja/odgoja i prava djece u Njemačkoj. Ova brošura namijenjena je roditeljima/starateljima/odgajateljima koji imaju iskustvo sa izbjeglištvom i za one koji su skoro doselili u Njemačku.

Na tu temu vam nudimo sljedeće informacije:

- oblici i posljedice nasilja prema djeci,
- faze razvoja/razvitka djece do mladalačkog doba/mladalačke dobi,
- načini vaspitanja/odgoja kojim se podstiče razvoj/razvitak djeteta,
- adrese i ponude pomoći za roditelje i vaspitače/odgajatelje.

Vodič je nastao i okviru državnog projekta „MiMi-spr(j)ečavanje nasilja, sa migrantima za migrante“. Može se dobiti na sljedećim jezicima: arapski, bugarski, darsi, njemački, engleski, farsi, francuski, kurdski, paštu, poljski, ruski, bosanski/hrvatski/srpski, špan(jol)ski i turski. Naručivanje je moguće preko web stranica „www.mimi-gegen-gewalt.de“ i „www.mimi-bestellportal.de“.

Podržano od strane:

Die Beauftragte der Bundesregierung
für Migration, Flüchtlinge und
Integration

**Ethno-
Medizinisches
Zentrum e.v.**

Sächsische
Landesvereinigung für
Gesundheitsförderung

LANDKREIS

MARBURG
BIEDENKOPF

bipoli

STUTTGART

AWO
interkulturell
Wegleit verbindet!

AJC
Berlin
Räcker Institute

Verband Eltern- und Jugendberufshilfe Marburg e.V.

Fachverband für die offene Arbeit mit Kindern und Jugendlichen

Ovaj vodič uručen je preko: